Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om enskilda vägar och till vissa lagar som har samband med den

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till komplettering av regeringens proposition med förslag till lag om enskilda vägar och till vissa lagar som har samband med den (RP 147/2017 rd)

Till kommunikationsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om enskilda vägar och till vissa lagar som har samband med den (RP 147/2017 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för utlåtande till kommunikationsutskottet.

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till komplettering av regeringens proposition med förslag till lag om enskilda vägar och till vissa lagar som har samband med den (RP 147/2017 rd) (RP 11/2018 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för utlåtande till kommunikationsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- överinspektör Kaisa Kuukasjärvi, kommunikationsministeriet
- överinspektör Eeva Ovaska, kommunikationsministeriet
- lagstiftningsråd Leo Olkkonen, jord- och skogsbruksministeriet
- jurist Marita Luntinen, Trafikverket
- lantmäteriråd Markku Markkula, Lantmäteriverket
- näringschef Seppo Niskanen, Finlands skogscentral
- specialsakkunnig Jaakko Rahja, Vägföreningen i Finland
- utvecklingschef Matti Holopainen, Finlands Kommunförbund
- planeringsdirektör Hannu Heikkinen, Kajanalands förbund
- överingenjör Heikki Pusa, Tavastlands förbund
- jurist Simo Takalammi, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- Trafiksäkerhetsverket

- Finlands Jägarförbund
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Mellersta Finland
- Skogsindustrin rf
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utskottet konstaterar att regeringen i propositionen föreslår att det stiftas en ny lag om enskilda vägar. Lagen ska ersätta den gällande lagen om enskilda vägar. Målet med den nya lagen är att skapa förutsättningar för att utveckla och underhålla det enskilda vägnätet med beaktande av bland annat urbaniseringen och förändringen i åldersstrukturen på landsbygden samt naturresursekonomin och näringslivets behov.

Utskottet betonar de enskilda vägarnas betydelse både för allmänheten och för samhällsekonomin. Enligt uppskattning bor det cirka en halv miljon människor vid de enskilda vägarna. Inom de enskilda vägarnas verkningsområde finns det närmare 190 000 sommarstugor, vilket motsvarar cirka 40 procent av alla semesterbostäder i hela landet. Dessutom behöver jord- och skogsbruket och bioekonomin, som har en nära anknytning till det, nu och i framtiden ett fungerande vägnät som underhålls. Skicket hos och möjligheterna att använda nätet av enskilda vägar påverkar i sin tur kostnaderna för anskaffning av virke och det inhemska virkets konkurrenskraft. Detta påverkar å sin sida både skogsägarnas virkesförsäljningsinkomster och avverknings- och transportkedjans inkomster och kostnader och på så vis även sysselsättningen. Utskottet betonar också att behoven av transporter inom bioekonomin och särskilt jord- och skogsbruket måste tryggas genom att man ser till att de enskilda vägarna i framtiden är i det skick som deras användningsändamål förutsätter.

Regeringen föreslår i propositionen att kommunernas vägnämnder ska upplösas och att deras uppgifter ska överföras till Lantmäteriverket, tingsrätterna, Statens tillstånds- och tillsynsverk (i fråga om 2019 NTM-centralerna) och kommunernas byggnadstillsynsmyndigheter. Utskottet påpekar att särskilt överföringen av klander av beslut till tingsrätterna ökar kostnadsrisken. Utskottet anser därför att man bör överväga smidigare och enklare förfaranden för tvistlösning. Dessutom bör man följa konsekvenserna av ändringarna.

I propositionen sägs det att man försöker skapa en hållbar grund för finansieringen av enskilda vägar genom att utvidga underlaget av dem som betalar väghållningen av dessa vägar. Bland annat förtydligas principerna för insamling av vägavgifter och bruksavgifter. Utskottet konstaterar att anläggningen och underhållet av enskilda vägar i stor utsträckning finansieras av de privatpersoner som bor vid de vägarna. Utskottet välkomnar därför målet att utvidga underlaget av dem som betalar väghållningen av enskilda vägar, att det ska bli tillståndspliktigt för utomstående att använda vägarna och att man framhäver principen om att den som drar nytta ska betala. Det är ändå oklart i vilken mån propositionen förbättrar det gällande rättsläget så att det stöder dessa mål. Därför anser utskottet att skyldigheten i den gällande lagen för en utomstående väganvändare som ska betala bruksavgift att lämna en utredning över den transporterade varumängden, transportsättet och transporttiden eller den övriga användningen av vägen bör bibehållas. Dessutom

bör bruksavgifterna för utomstående väganvändare kunna fastställas retroaktivt för tre år och inte för ett år som i dag, på samma sätt som när det gäller vägdelägare.

Enligt propositionen behövs det inte tillstånd för användning av en enskild väg med stöd av allemansrätten eller för annan än regelbunden användning av en enskild väg. I detaljmotiven till regeringens proposition sägs det att användningen inte kan betraktas som regelbunden om vägen till exempel på lång sikt används kontinuerligt till exempel för att ta sig till en fiskeplats, men det är olika långt och inte särskilt tätt mellan gångerna. I propositionen nämns fiske, men utskottet understryker att inte heller användning av en väg på motsvarande sätt till exempel för jakt ska betraktas som regelbunden användning.

Avslutningsvis fäster utskottet kommunikationsutskottets uppmärksamhet vid att de sakkunniga vid utfrågningen i jord- och skogsbruksutskottet lyfte fram behovet att precisera bestämmelsen om väglagets behörighet att fatta beslut om vägrätter i den föreslagna 58 § 2 mom. 11 punkten i lagen om enskilda vägar. En enskild väg som förvaltas av ett väglag kan omfattas både av vägrätter som fastighetsbildningsmyndigheten grundat vid en vägförrättning (basvägrätt) och av vägrätter som grundats av väglaget (tilläggsvägrätt). Vid en vägförrättning som utförs av fastighetsbildningsmyndigheten, till exempel en förrättning av enskild väg som utförs av Lantmäteriverket eller den kommunala fastighetsbildningsmyndigheten, vinner en vägrätt som inrättats till förmån för en fastighet (basvägrätt) laga kraft och antecknas i fastighetsregistret som en permanent och lagakraftvunnen rättighet i samband med registreringen av förrättningen. Det att rätten vunnit laga kraft betyder att den inte kan ändras eller upphävas i något annat förfarande än vid en vägförrättning som utförs av en myndighet. Det bör därför preciseras att väglagets behörighet gäller upphävande av vägrätter som grundats av väglaget.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att kommunikationsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 26.4.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anne Kalmari cent
vice ordförande Kari Kulmala blå
medlem Markku Eestilä saml
medlem Hanna Halmeenpää gröna
medlem Lasse Hautala cent
medlem Reijo Hongisto blå
medlem Susanna Koski saml
medlem Mats Nylund sv
medlem Juha Pylväs cent

medlem Tytti Tuppurainen sd
medlem Harry Wallin sd
medlem Eerikki Viljanen cent.

Sekreterare var

plenarråd Miika Suves.